

การพัฒนาระบบสารสนเทศทางการบัญชี : กรณีศึกษา กลุ่มข้าวกล้องงอกเพื่อสุขภาพ
ตำบลไหล่หิน อำเภอกะเคา จังหวัดลำปาง

Development of Accounting Information System : Case Study Germinate
Brown Rice for Health Group of Lai Hin Sub-district, KoKha District,
Lampang Province.

แดน กุลรูป^{1*} กาญจนา ชีระรัตนวิเชียร²

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการโครงการวิจัยเรื่องการจัดการธุรกิจชุมชนแบบมีส่วนร่วมของ
ตำบลไหล่หิน อำเภอกะเคา จังหวัดลำปาง มีวัตถุประสงค์เพื่อจัดทำระบบสารสนเทศทางการบัญชีของกลุ่ม
ข้าวกล้องงอกเพื่อสุขภาพ ตำบลไหล่หิน อำเภอกะเคา จังหวัดลำปาง ประชากรได้แก่ ผู้นำชุมชนและสมาชิก
กลุ่มฯ เครื่องมือวิจัยคือการสัมภาษณ์ การสังเกต การสนทนากลุ่ม และการใช้แบบประเมินความพึงพอใจ

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มได้ระบบการจัดการแบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วยมีผังโครงสร้างองค์กรและ
การกำหนดหน้าที่งานที่ชัดเจน มีขั้นตอนการปฏิบัติงาน มีเอกสารทางธุรกิจ มีรูปแบบสมุดบัญชีและรายงาน
ทางการเงิน และได้ระบบสารสนเทศทางการบัญชีแบ่งเป็นระบบบัญชีแยกประเภทและรายงานทางการเงิน
ระบบการจัดการลูกค้าและระบบการจัดการสินค้า ส่งผลให้กลุ่มทราบผลการดำเนินงานและฐานะทางการเงิน
ในแต่ละรอบระยะเวลาบัญชี ผลการประเมินการใช้ระบบ พบว่า ผู้ใช้งานมีความพึงพอใจต่อองค์ประกอบ
ของระบบและประสิทธิภาพของระบบอยู่ในระดับมากที่สุด แสดงว่าระบบสารสนเทศทางการบัญชีที่ได้
พัฒนาขึ้นสามารถใช้งานได้มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังพบว่า ระบบสารสนเทศทางการบัญชีที่มี
ประสิทธิภาพนั้น มีความยืดหยุ่นสามารถปรับเปลี่ยนรูปแบบและวิธีการให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของ
องค์กร การวิจัยแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาระบบสารสนเทศทางการบัญชีนั้นทำให้สมาชิกกลุ่มฯ
เห็นประโยชน์ที่จะได้รับ จึงไม่มีการต่อต้านหรือการปฏิเสธระบบ รวมถึงการนำนักศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมใน
การดำเนินงานวิจัยทำให้นักศึกษาพัฒนาการเรียนรู้จากการปฏิบัติงานจริง สร้างสรรค์องค์ความรู้ใหม่พร้อม
กับการพัฒนาชุมชน

คำสำคัญ : ระบบสารสนเทศทางการบัญชี, ธุรกิจชุมชน, การมีส่วนร่วม

Abstract

This research article is a part of the project entitled “Participatory Business Community Management of Lai Hin Sub-district, KoKha District, Lampang Province.” The purpose was to prepare the accounting information systems of the Germinate Brown Rice for Health Group of Lai Hin Sub-district, KoKha District, Lampang Province. The populations were the community leaders and members of the group. The research tools were interviewing, observation, group discussion, and satisfaction assessment form.

The results showed that the group gained the participatory management systems consisted of organization structure and segregation of duty, operation procedure, business documentation, bookkeeping form, and financial reporting form. Also gained the accounting

^{1*} อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบัญชี คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

information system consisted of general ledger and financial reporting system, customer management system, and inventory management system, these were affected the group to know their performance and financial position in each accounting period. The results of system assessment showed that their satisfaction was at the highest level, the accounting information system was performed effectiveness. Furthermore, the effectiveness accounting information system was flexible for organization environment. In addition to participatory action research accounting information system development affected the members of the group to accept the system. Includingly, the participation of student affected to improve their learning and created new knowledge as community development.

Keyword : Accounting Information System, Community Business, Participatory.

1. บทนำ

ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555 –2559 ระบุว่าประเทศไทย กำลังเผชิญกับกระแสการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ถือเป็นโอกาสและความเสี่ยง ในการพัฒนาประเทศ จึงจำเป็นต้องสร้างภูมิคุ้มกันให้เข้มแข็งเพื่อเตรียมความพร้อมในการปรับตัวรองรับ ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม ให้ก้าวหน้าต่อไปเพื่อประโยชน์สุขที่ยั่งยืนของสังคมไทย ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประเด็นสำคัญในการสร้างภูมิคุ้มกันในระดับสังคมและชุมชนนั้น หมายความว่าถึงการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนโดยการต่อยอดสรรค์สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับทุนทางสังคมที่มี อยู่ในชุมชนซึ่งประกอบด้วยทุนทางกายภาพ ทางภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ วิถีชีวิต ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ความชำนาญเฉพาะด้าน ซึ่งจะเป็นตัวเชื่อมโยงให้เกิดการเข้ามามีส่วนร่วมและความรู้สึกรักการ เป็นเจ้าของทุนทางสังคมร่วมกันของคนในชุมชน ถือเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อความสำเร็จในการพัฒนาสังคมและ ชุมชนที่ยั่งยืน (เฉลิมพล แจ่มจันทร์ และสวรัย บุญยมนานท์, 2556)

จังหวัดลำปางมีพันธกิจในการส่งเสริมการผลิตและจำหน่ายผลิตภัณฑ์เกษตรแปรรูปเพื่อตอบสนอง ความต้องการของตลาดทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจฯ ในการสร้าง ภูมิคุ้มกันระดับสังคมและชุมชน โดยในตำบลไหล่หิน อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง เป็นชุมชนหนึ่งที่มี ศักยภาพในการผลิตข้าว โดยอาศัยทางกายภาพด้านภูมิประเทศเป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำ มีลำน้ำแม่ยาว ไหลผ่าน มีที่ทางการเกษตรจำนวน 7,838 ไร่ เป็นพื้นที่ปลูกข้าวมากถึง 5,650 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 72.08 (เทศบาลตำบลไหล่หิน, 2556) มีการรวมกลุ่มผลิตและจำหน่ายข้าวกล้องงอก ถือว่าเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มี การแปรรูปข้าวหอมมะลิ 105 ซึ่งเป็นผลผลิตข้าวที่มีอยู่ในชุมชนให้กลายเป็นข้าวกล้องงอกหอมมะลิ 105 มีราคาขายต่อหน่วยสูงกว่าข้าวขาวและกำลังได้รับความนิยมในสังคมเนื่องจากเป็นข้าวที่มีคุณค่าทาง โภชนาการสูงเพราะมีสารประกอบ ฟีนอลิกและสารกาบาที่มีส่วนช่วยในการบำบัดหรือฟื้นฟูสุขภาพ ออกฤทธิ์ต่อต้านอนุมูลอิสระ ลดภาวะความเครียด (เอกสิทธิ์ จงเจริญรักษ์และ เอกสิทธิ์ กุมารสิทธิ์, 2556) ในปัจจุบันกลุ่มข้าวกล้องงอกตำบลไหล่หินมีการรับซื้อข้าวเปลือกหอมมะลิ 105 ปลอดสารพิษจากเกษตรกร ภายในตำบลไหล่โดยประมาณ 12,240 กิโลกรัมต่อปี และรับซื้อจากเกษตรกรนอกตำบลไหล่หินโดยประมาณ 6,000 กิโลกรัมต่อปี (กิม ปาละ, 2556)

ภาพที่ 1 การดำเนินการเกี่ยวกับการผลิตข้าวกล้องงอกของกลุ่มข้าวกล้องงอกเพื่อสุขภาพ ตำบลไหลหิน

ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่จากการลงพื้นที่ สัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อถอดองค์ความรู้การดำเนินการเกี่ยวกับการผลิตข้าวกล้องงอกจากผู้ในกลุ่มฯ ดังภาพที่ 1 พบว่า การผลิตข้าวกล้องงอกเริ่มต้นจากแนวคิดของเจ้าอาวาสวัดป่าชัยมงคล ซึ่งต้องการให้ฆราวาสที่มาปฏิบัติธรรมที่วัดได้บริโภคข้าวที่มีคุณค่าทางอาหารสูง จึงได้ศึกษาประโยชน์ข้าวกล้องงอกและศึกษารายละเอียดของขั้นตอนการผลิต ประกอบกับวัตถุดิบที่นำมาผลิตคือข้าวเปลือกหอมมะลิ 105 เป็นวัตถุดิบที่หาได้ภายในพื้นที่ จึงได้ทำการทดลองผลิตเพื่อเป็นอาหารให้กับพระสงฆ์และฆราวาสในช่วงที่วัดมีกิจกรรมทางศาสนา เช่น กิจกรรมการปฏิบัติธรรม งานบวช หรือกิจกรรมอบรมสัมมนาทางศาสนา เป็นต้น ผลที่เกิดขึ้นตามนั้นคือฆราวาสที่มาทำกิจกรรมกับวัดต้องการที่จะนำข้าวกล้องงอกไปบริโภคที่บ้าน จึงได้ขอซื้อข้าวกล้องงอกจากวัด แต่เนื่องจากวัตถุดิบในการผลิตไม่ได้ต้องการที่จะจำหน่าย จึงทำการแจกให้กับฆราวาสทำให้ปริมาณที่ผลิตไว้ไม่เพียงพอ จึงมีแนวคิดในการผลิตเพื่อจำหน่ายซึ่งเป็นการสร้างงานสร้างอาชีพให้กับชุมชน จึงแนะนำให้ฆราวาสรวมกลุ่มกันดำเนินการผลิตและจำหน่ายข้าวกล้องงอก และจดทะเบียนจัดตั้งเป็นกลุ่มอาชีพกับเทศบาลตำบลไหลหิน อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปางในวันที่ 4 พฤศจิกายน 2554 ได้รับใบทะเบียนจัดตั้งกลุ่มอาชีพเลขที่ 8/2554 ในชื่อ “กลุ่มข้าวกล้องงอกเพื่อสุขภาพ ตำบลไหลหิน” (พระครูสังฆรักษ์ วิชพงษ์, 2556) นอกจากนี้ยังพบว่า กลุ่มฯ มีปัญหาในการดำเนินงาน ผู้วิจัย นักศึกษา ผู้นำและสมาชิกกลุ่มฯ ได้จัดประชุมกลุ่มย่อยเพื่อวิเคราะห์ปัญหาและแนวทางแก้ไขได้ผลตามตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์ปัญหาจากการดำเนินงานของกลุ่มฯ

สภาพการดำเนินงานของกลุ่ม	ปัญหาที่พบ	แนวทางแก้ปัญหา
มีการจดทะเบียนเป็นกลุ่มอาชีพกับเทศบาลตำบลไหลหิน	ไม่มีผังโครงสร้างองค์กรและไม่มีแผนงาน	ควรจัดทำผังโครงสร้างองค์กรและจัดแบ่งหน้าที่งานและคำอธิบายงาน
มีการซื้อวัตถุดิบหรือข้าวเปลือก เป็นการซื้อด้วยเงินสด	ไม่มีเอกสารประกอบการจ่ายซื้อ	ควรจัดทำใบรับเงินและให้มีสำเนาบัตรประจำตัวประชาชนของผู้ขายหรือผู้รับเงิน
มีการจัดเก็บข้าวเปลือกโดยบรรจุกระสอบและวางเรียงเป็นชั้นๆ	ไม่มีการจดบันทึกรายการเพิ่มปริมาณจากการซื้อและลดปริมาณจากการเบิกไปผลิต	ควรจัดทำบัญชีคุมวัตถุดิบ
การดำเนินการผลิต มีการเบิกข้าวเปลือกไปผลิต มีการจ่ายค่าแรงงานผลิต	<ul style="list-style-type: none"> - ไม่มีเอกสารและการอนุมัติการเบิกข้าวเปลือก - ไม่มีการลงเวลาการทำงาน - ไม่มีเอกสารบันทึกสินค้าสำเร็จรูป 	<ul style="list-style-type: none"> - ควรจัดทำใบเบิกวัตถุดิบ - ควรจัดทำใบลงเวลาการทำงาน - ควรจัดทำใบรับสินค้าผลิตเสร็จ
มีการจัดเก็บสินค้าสำเร็จรูปไว้ในกองและขึ้นวางสินค้าในอาคารสำนักงานขาย	ไม่มีการจดบันทึกรายการเพิ่มขึ้นจากปริมาณที่ผลิตได้ และลดปริมาณจากการขายสินค้า	ควรจัดทำบัญชีคุมสินค้าสำเร็จรูปหรือข้าวกล้องงอกบรรจุถุง 1 กิโลกรัม

ตารางที่ 1 (ต่อ)

สภาพการดำเนินงานของกลุ่ม	ปัญหาที่พบ	แนวทางแก้ปัญหา
มีการขายหน้าร้าน รับเงินสด ณ จุดขาย	- ไม่มีการจัดทำใบเสร็จรับเงินและนำเงินเข้าบัญชีของวัด - ไม่มีการบันทึกบัญชีขายและการรับเงิน	- ควรจัดทำใบเสร็จรับเงินและเปิดบัญชีเงินฝากธนาคารของกลุ่ม - ควรทำบัญชีรายรับจากการขาย
มีการนำสินค้าไปฝากขายกับชุมชนอื่น เช่น อาหารเจในอำเภอเมืองลำปาง ธนาคารกรุงเทพ สาขาเกาะคา เป็นต้น	- ไม่มีการจัดทำเอกสารประกอบการฝากขาย/การรับเงินจากการฝากขาย และนำเงินเข้าบัญชีของวัด - ไม่มีการบันทึกบัญชีฝากขายและการรับเงิน	- ควรจัดทำใบส่งของฝากขายและใบเสร็จรับเงิน - ควรจัดทำบัญชีลูกหนี้ผู้รับฝากขายและรายรับจากการฝากขาย

จากตารางที่ 1 สามารถสรุปได้ว่า การบริหารจัดการของกลุ่มฯ ยังไม่ชัดเจน การจัดเก็บข้อมูลทางการเงินยังไม่เป็นระบบ ไม่มีการจัดเก็บเอกสารหลักฐานทางการเงิน ทำให้ไม่ทราบต้นทุนการผลิต ไม่ทราบผลกำไรจากการดำเนินงาน ไม่ทราบรายการสินทรัพย์ หนี้สินของกลุ่มฯ รวมทั้งไม่ทราบกระแสการไหลเวียนเงินสด การแก้ปัญหาดังกล่าวในองค์กรธุรกิจขนาดใหญ่นิยมใช้ระบบสารสนเทศทางการบัญชีมาเป็นเครื่องมือในการจัดทำและนำเสนอรายงานทางการเงิน ภายใต้สภาพแวดล้อมองค์กรที่พร้อมรับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ แต่เนื่องจากกลุ่มธุรกิจชุมชนมีข้อจำกัดที่แตกต่างจากองค์กรธุรกิจขนาดใหญ่ ถือเป็นความท้าทายที่จะนำระบบสารสนเทศทางการบัญชีมาใช้ จึงเป็นที่มาของการวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยคาดหวังว่าองค์ความรู้ที่ได้รับจากการจัดการระบบการดำเนินงาน และพัฒนาระบบสารสนเทศทางการบัญชี จะส่งผลให้มีการพัฒนาการดำเนินการผลิตและจำหน่ายข้าวกล้องงอกของกลุ่มฯ อันนำไปสู่การขับเคลื่อนเศรษฐกิจในชุมชนและพัฒนาทุนทางสังคมสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อรองรับการเปลี่ยนทางเศรษฐกิจและสังคมของตำบลไหล่หิน อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง ต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อจัดทำระบบสารสนเทศทางการบัญชีของกลุ่มข้าวกล้องงอกเพื่อสุขภาพ ตำบลไหล่หิน อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง

3. การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

1) ธุรกิจชุมชน

ผู้วิจัยได้ศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วม (ณรงค์ศักดิ์ จักรกรณ, 2548) ซึ่งหมายถึง การมีส่วนร่วมที่เป็นอิสระโดยความสมัครใจในการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมลงมือปฏิบัติ ร่วมประเมินผล และร่วมรับประโยชน์ โดยหัวใจการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (ปารีชาติ วลัยเสถียร และคณะ, 2543) คือ การจัดการชุมชนและการมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นกระบวนการที่ต้องทำความเข้าใจโดยมีเป้าหมายในการส่งเสริมให้คนในชุมชนรู้จักนำทรัพยากรที่มีอยู่มาใช้ให้เกิดประโยชน์กับชุมชนโดยการรวมตัวกันในรูปแบบขององค์กรหรือวิสาหกิจชุมชนโดยมีนักวิจัยจากภายนอกชุมชน ช่วยทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวก นักจัดองค์กรช่วยอบรมความรู้และเพิ่มทักษะที่จำเป็นให้กับคนในชุมชน ในด้านการจัดการ (สุรัสวดี ราชกุลชัย, 2546) หมายถึงกลุ่มของกิจกรรมประกอบด้วย (1) การวางแผน (Planning) คือกระบวนการหรือแนวทางในการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ (2) การจัดองค์การ (Organizing) คือการวางรูปแบบโครงสร้างองค์การ การมอบหมายงานหรือแบ่งจัดสรรทรัพยากรให้เหมาะสมกับกลยุทธ์ (3) การสั่งการ (Directing/Leading) คือ กระบวนการสื่อสารและจัดการให้บุคลากรในองค์การปฏิบัติงานร่วมกันเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมาย (4) การควบคุม (Controlling) คือ การติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานเพื่อให้องค์การดำเนินไปสู่เป้าหมายภายในเวลาที่กำหนดไว้

2) การบัญชีและระบบสารสนเทศทางการบัญชี

สำหรับด้านการบัญชีการเงิน (Financial Accounting) (อรุณี อย่างธราและคณะ, 2555) มีบทบาทในการให้ข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจ ข้อมูลทางการบัญชีส่วนใหญ่จะเป็นตัวเลขที่แสดงฐานะทางการเงินและผลการดำเนินงาน หากปราศจากข้อมูลทางการบัญชีแล้ว การตัดสินใจเรื่องต่างๆ อาจเป็นไปได้ทั้งทางอันนำไปสู่ความล้มเหลวในการดำเนินงาน ข้อมูลประกอบการตัดสินใจที่เรียกว่า รายงานทางการเงิน (Financial Reporting) แบ่งเป็น (1) รายงานทางการบริหาร (Managerial Reports) (Marshall B. Romney and Paul John Steinbart, 2011) ประกอบด้วย งบประมาณ (Budgets) และรายงานผลการดำเนินงาน (Performance Reports) เป็นรายงานทางการเงินที่ใช้การวางแผน การสั่งการ การควบคุมการดำเนินงานขององค์กร (2) งบการเงิน (Financial Statement) (สภากาชาดไทย, 2555) ประกอบด้วย งบแสดงฐานะทางการเงิน (The Statement of Financial Position) งบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จ (Comprehensive Income Statement) งบแสดงการเปลี่ยนแปลงส่วนของผู้ถือหุ้น (The Statement of Change in Equity) งบกระแสเงินสด (The Statement of Cash Flow) และหมายเหตุประกอบงบการเงิน (Notes to Financial Statement) รายงานทางการเงินดังกล่าวได้มาจากวงจรหรือวัฏจักรทางการบัญชี (Accounting Cycle) (อรุณี อย่างธรา และคณะ, 2555) เริ่มตั้งแต่การวิเคราะห์รายการ (Transaction Analysis) การบันทึกรายการในสมุดรายวันขั้นต้น (Journal Entries) การผ่านรายการจากสมุดขั้นต้นไปบัญชีแยกประเภท (Posting to General Ledger) และการจัดทำงบการเงิน (Financial Statement) วงจรทางการบัญชีจะต้องมีการควบคุมภายใน (Internal Control) (จินตนา สาขาวรรณ, นิพนธ์ เทียนชัยชนะ และศศิประพร ศรีจันทร์เพชร, 2551) นั่นคือแนวปฏิบัติหรือวิธีปฏิบัติของหน่วยงานที่กำหนดขึ้นเพื่อเป็นมาตรการสำหรับการดำเนินงานของหน่วยงาน อันมีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกัน (Preventive) ตรวจพบ (Detective) และแก้ไข (Corrective) ข้อผิดพลาดและหรือการทุจริตที่อาจเกิดขึ้นกับสินทรัพย์และข้อมูลของหน่วยงาน การควบคุมภายในดังกล่าวสามารถกำหนดได้จากกระบวนการบัญชี (Accounting System) (วิไล วีระปรีชา, จงจิตต์ หลีกภัย และประจิต หาว์ตร, 2549) ซึ่งประกอบด้วย (1) การวางรูปแบบเอกสารสำหรับการจัดบันทึกข้อมูลเบื้องต้นและเก็บรวบรวมข้อมูล (2) การออกแบบสมุดบัญชีสำหรับบันทึกการรับรู้รายการและการจัดหมวดหมู่ข้อมูล (3) การกำหนดวิธีการหรือระบบงานสำหรับการลำดับขั้นตอนในการปฏิบัติงาน (4) การให้ความรู้กับผู้ปฏิบัติงานทางด้านการบัญชี และ (5) การใช้เครื่องมือหรืออุปกรณ์ในการเก็บรวบรวม วิเคราะห์และสรุปผลข้อมูล การดำเนินการบันทึกข้อมูลปัจจุบันได้นำเอาเทคโนโลยีสารสนเทศมาเป็นเครื่องมือในการจัดทำบัญชีและรายงานทางการเงิน โดยระบบสารสนเทศ (Information System) (สัลยุทธ์ สว่างวรรณ, 2554) หมายถึงกลุ่มของระบบงานที่ประกอบด้วยฮาร์ดแวร์หรือตัวอุปกรณ์ และซอฟต์แวร์หรือโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ที่ทำหน้าที่รวบรวม ประมวลผล จัดเก็บ และแจกจ่ายข้อมูลข่าวสารเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจและการควบคุมภายในองค์กร ในทางการบัญชีระบบสารสนเทศถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการจัดทำและนำเสนอรายงานทางการเงินเรียกว่าเรียกว่าระบบสารสนเทศทางการบัญชี (Accounting Information System) (อุษณา ภัทรมนตรี, 2551) ซึ่งหมายถึงระบบงานบัญชีของกิจการที่ใช้โปรแกรมบัญชีในการบันทึก ประมวลผล จัดประเภท วิเคราะห์ การจัดทำรายงานทางการเงิน อาจจะประกอบด้วยระบบงานหรือโมดูลย่อย เช่น ระบบรายได้ ระบบค่าใช้จ่าย ระบบสินค้าคงเหลือ เป็นต้น

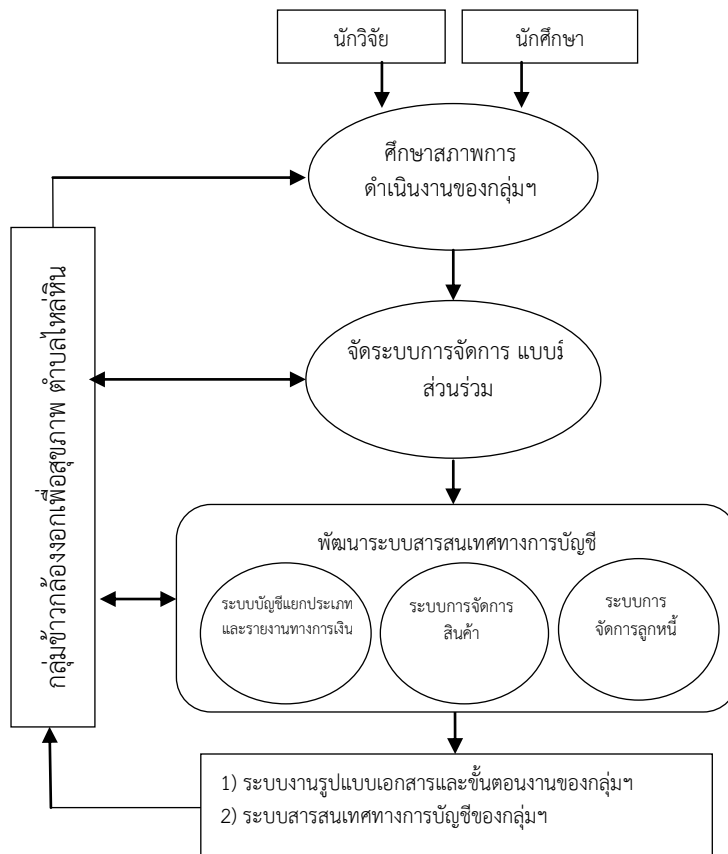
3) การพัฒนาระบบสารสนเทศ

ในการพัฒนาระบบสารสนเทศ (System Develop Life Cycle: SDLC) (Stephen Haag and Maeve Cummings, 2008) มีขั้นตอนประกอบด้วย (1) การวางแผนกำหนดขอบเขตระบบงาน ทรัพยากร และกรอบเวลาในการดำเนินงาน (2) วิเคราะห์ความต้องการของธุรกิจเพื่อจัดระบบให้เหมาะสม (3) การ

ออกแบบระบบหรือโครงสร้างที่ต้องการเพื่อสนับสนุนระบบ (4) การพัฒนาระบบโดยการสร้างโปรแกรมและฐานข้อมูล (5) การตรวจสอบระบบก่อนนำไปใช้ (6) การนำระบบไปประยุกต์ใช้ การจัดทำคู่มือและการอบรมให้ความรู้แก่ผู้ใช้ระบบ และ (7) การดูแลรักษาระบบ การสร้างสิ่งสนับสนุนเพื่อช่วยเหลือผู้ใช้ระบบและการจัดเตรียมช่องทางสนับสนุนสำหรับการเปลี่ยนระบบ

ผู้วิจัยได้นำแนวคิด ทฤษฎีด้านการมีส่วนร่วม ด้านการจัดการ ด้านบัญชีการเงิน ด้านระบบสารสนเทศ และจัดทำกรอบแนวคิดของการวิจัยดังภาพที่ 2 แสดงดังนี้

ภาพที่ 2 กรอบแนวคิดการวิจัย

นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้ค้นคว้าวรรณกรรมด้านธุรกิจชุมชน พบว่า วิสาหกิจชุมชนหรือกลุ่มผลิตตำบลเป็นองค์การที่มีการประยุกต์ใช้ทุนทรัพยากร สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นฐานหรือต่อยอดมูลค่าเพิ่ม มุ่งแก้ปัญหาความยากจนควบคู่กับการอนุรักษ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรมกับชุมชน (บุญทวรรณ วิงวอน, 2556) การวางระบบบัญชีการเงินที่เหมาะสมของกลุ่มผลิตตำบลนั้นควรมีกระบวนการจัดบันทึกข้อมูลรายรับรายจ่าย รวมถึงเอกสารและจัดทำรายงานรายงานทางการเงินที่แสดงให้ทราบถึงผลการดำเนินงาน แต่มีประเด็นปัญหาที่สำคัญคือการขาดความรู้ความเข้าใจด้านการบัญชีของคณะกรรมการและสมาชิก ดังนั้นควรมีการจัดกิจกรรมให้ความรู้พื้นฐานด้านบัญชีการเงินแก่คณะกรรมการและสมาชิก (ชัยมงคล เตียวกุล, 2545) ในการดำเนินการผลิต ควรมีการจัดบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับต้นทุนการผลิต เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาใช้ในการบริหารต้นทุนให้มีประสิทธิภาพ (สกลฤทัย และไพฑูรย์ อินตะขัน, 2555) การนำเทคโนโลยีมาใช้อุปกรณ์สามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานได้ดี สามารถลดขั้นตอนในการดำเนินงานของระบบลดต้นทุนในการดำเนินกิจการ (ธนสิทธิ์ นิตยะประภา และ อรสา เตตวิวัฒน์, 2554) เมื่อองค์กรมีนโยบาย

นำเทคโนโลยีใหม่ๆ เข้ามาใช้ องค์กรควรมีการเตรียมความพร้อมให้กับผู้ใช้งานทั้งในด้านการฝึกอบรม การให้ความรู้ ความเข้าใจและพัฒนาความสามารถของพนักงานในเทคโนโลยีนั้นๆ อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้พนักงานรับรู้ถึงความง่ายต่อการใช้งานและรับรู้ถึงประโยชน์ที่ได้รับ (ศศิพร เหมือนศรีชัย, 2555)

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมมีลักษณะของการศึกษาเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น องค์ความรู้ที่ได้คือการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับกลุ่ม มีขอบเขตการวิจัย เครื่องมือการเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และขั้นตอนการดำเนินงานวิจัยมีดังนี้

4.1 ขอบเขตการวิจัย จำแนกได้ 4 ด้าน คือ (1) พื้นที่การวิจัย : กลุ่มชาวคลองงอกเพื่อสุขภาพตำบลไหล่หิน อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง (2) เนื้อหา : ศึกษาบริบทของกลุ่มเพื่อจัดระบบการจัดการแบบมีส่วนร่วมของกลุ่มและจัดทำระบบสารสนเทศทางการบัญชีซึ่งแบ่งเป็นระบบบัญชีแยกประเภท ระบบการจัดการสินค้าและระบบการจัดการลูกหนี้ (3) ประชากร : หน่วยวิเคราะห์ข้อมูลคือ องค์กรกลุ่มชาวคลองงอกเพื่อสุขภาพตำบลไหล่หิน Key Participation คือ สมาชิกกลุ่มจำนวน 15 คน นายกเทศบาลตำบลไหล่หิน เจ้าอาวาสวัดป่าชัยมงคล ตำบลไหล่หินและผู้ใหญ่บ้านบ้านไหล่หินใหม่ หมู่ที่ 6 ตำบลไหล่หิน และ (4) ระยะเวลา : ตั้งแต่เดือนมกราคม ถึงเดือน ธันวาคม 2557

4.2 เครื่องมือการเก็บข้อมูล ได้แก่ (1) การสัมภาษณ์ ใช้การสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Interview) กับผู้นำกลุ่ม สมาชิกกลุ่ม เพื่อรับทราบข้อมูลการดำเนินงานและบริบทของกลุ่ม รวบรวมข้อมูลโดยการจดบันทึกและการบันทึกภาพนิ่ง (2) การสังเกต แบ่งเป็นการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non Participant Observation) ได้แก่การสังเกตการนำความรู้ไปดำเนินการจัดการแก้ไขปัญหาของกลุ่ม และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) ได้แก่การสังเกตการเข้าร่วมกิจกรรมให้ความรู้ และการมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดการกิจกรรมให้ความรู้ของสมาชิกภายในกลุ่ม (3) การสนทนากลุ่ม เป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ของผู้วิจัย ผู้นำกลุ่มและผู้นำชุมชน โดยนักวิจัยได้กระตุ้นให้เกิดการแสดงความคิดเห็น การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ประกอบกับการสังเกตปฏิกิริยาของคนในกลุ่มต่อประเด็นต่างๆ ที่เกิดขึ้น รับฟัง และซักถามเพื่อความกระจ่าง (4) การประเมินผลใช้แบบประเมินความพึงพอใจการใช้ระบบซึ่งกำหนดเป็นมาตรวัดอันดับพึงพอใจ 5 ระดับ

4.3 การวิเคราะห์ข้อมูล เป็นการวิเคราะห์เนื้อหาที่ได้จากการสัมภาษณ์ การสังเกตและการสนทนากลุ่มเทียบกับทฤษฎีและสังเคราะห์เป็นกระบวนการดำเนินงานให้เหมาะสมกับกลุ่ม และใช้ค่าเฉลี่ยในการวิเคราะห์ข้อมูลจากการประเมินผลการใช้ระบบการจัดการของกลุ่ม

4.4 ขั้นตอนดำเนินงานวิจัยมีขั้นตอนดังนี้

1) การวางแผนกำหนดขอบเขตระบบงาน ทรัพยากรและกรอบเวลาในการดำเนินงาน ดำเนินการโดยสัมภาษณ์และสังเกตบริบทและสภาพการดำเนินงานของกลุ่มชาวคลองงอกเพื่อสุขภาพตำบลไหล่หิน อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง รวมทั้งมีการทบทวนแนวคิด ทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องด้านการมีส่วนร่วมด้านการจัดการ ด้านการบัญชี และด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

2) การวิเคราะห์ความต้องการของธุรกิจเพื่อจัดระบบให้เหมาะสม ดำเนินการโดยการสัมภาษณ์และจัดเวทีสนทนากลุ่มระดมความคิดเพื่อจัดทำโครงสร้างองค์กรและแบ่งแยกหน้าที่งาน การออกแบบเอกสารและขั้นตอนการปฏิบัติงาน

3) การออกแบบระบบหรือโครงสร้างที่ต้องการเพื่อสนับสนุนระบบ ดำเนินการโดยจัดเวทีการสนทนากลุ่มเพื่อถ่ายทอดระบบการจัดการกลุ่มเกี่ยวกับรูปแบบโครงสร้างองค์กร การแบ่งหน้าที่ และขั้นตอนการปฏิบัติงานให้กับกลุ่ม และทดลองใช้ระบบการจัดเก็บข้อมูลทางการเงินด้วยมือ และดำเนินการสัมภาษณ์

และสนทนากลุ่มเพื่อระบุปัญหาที่เกิดจากการจัดเก็บข้อมูลทางการเงินด้วยมือและวางแผนการจัดทำระบบสารสนเทศทางการบัญชีเพื่อแก้ปัญหาการจัดทำด้วยมือ

4) การพัฒนาระบบโดยการสร้างโปรแกรมและฐานข้อมูลและพัฒนาเป็นระบบสารสนเทศทางการบัญชี

5) การตรวจสอบระบบก่อนนำไปใช้และจัดการสนทนากลุ่มแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อถ่ายทอดระบบสารสนเทศทางการบัญชี

6) การนำระบบสารสนเทศทางการบัญชีไปประยุกต์ใช้กับการดำเนินงานของกลุ่ม

7) การดูแลรักษาระบบดำเนินการในระหว่างการใช้ระบบจริง มีการสังเกตการณ์การใช้ระบบสารสนเทศทางการบัญชีพร้อมทั้งประเมินผลการใช้ระบบสารสนเทศทางการบัญชี

5. ผลการวิจัย

5.1 การจัดระบบการจัดการแบบมีส่วนร่วมของกลุ่มชาวคลองงอกเพื่อสุขภาพ ตำบลไทร

จากการสัมภาษณ์ การสังเกต และการสนทนากลุ่ม ดังภาพที่ 3 นักวิจัยและสมาชิกกลุ่มได้ร่วมกันสังเคราะห์แนวทางการแก้ปัญหาเพื่อให้ได้ระบบการจัดการธุรกิจแบบมีส่วนร่วมของกลุ่ม แบ่ง 2 ประเด็น ได้แก่ การจัดทำผังโครงสร้างองค์การและการแบ่งหน้าที่ และการออกแบบเอกสารสมุดบัญชีขั้นตอนการปฏิบัติงานและผังงานระบบ มีรายละเอียดดังนี้

ภาพที่ 3 การสนทนากลุ่ม

1) การจัดทำผังโครงสร้างองค์การและการแบ่งหน้าที่ ผลการสังเคราะห์ข้อมูลพบว่า กลุ่มต้องการผังโครงสร้างองค์กร โดยจัดให้มีคณะกรรมการบริหารกลุ่มทำหน้าที่ในการวางแผน และกำกับดูแลการดำเนินงาน มีผู้จัดการกลุ่มทำหน้าที่ในการนำแผนงานไปสู่การปฏิบัติ มีอำนาจในการสั่งการ การอนุมัติรายการและควบคุมการดำเนินงาน มีการแบ่งฝ่ายงานตามหน้าที่และมีคำอธิบายลักษณะงานของฝ่ายต่างๆ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2 แสดงการสังเคราะห์ฝ่ายงานและลักษณะการดำเนินงานของกลุ่มฯ

ฝ่าย	งาน	ลักษณะการดำเนินงาน
ฝ่ายการผลิต	- งานจัดซื้อและเก็บวัตถุดิบ - งานการผลิต	จัดซื้อจัดเก็บวัตถุดิบ ดำเนินการและควบคุมการผลิตและจัดทำเอกสารประกอบการซื้อ การเก็บวัตถุดิบ และใบรับสินค้าผลิตเสร็จ
ฝ่ายการตลาด	- งานการขายและส่งออก - งานสินค้าสำเร็จรูป	วางแผนการตลาด การขาย การส่งสินค้า การเก็บรักษาสินค้าสำเร็จรูปและจัดทำเอกสารประกอบการขาย การรับเงินการขายและเอกสารควบคุมสินค้าสำเร็จรูป
ฝ่ายบัญชีการเงิน	- งานบัญชี - งานการเงิน - งานธุรการ	เก็บรวบรวมเอกสารจากการดำเนินงานของฝ่ายการผลิตและฝ่ายการตลาดเพื่อนำมาบันทึกรายการบัญชีและจัดทำรายงานทางการเงิน การควบคุมและเก็บรักษาการรับ การจ่ายเงินสดและเงินฝากธนาคาร การจัดทำเอกสารประกอบการจ่าย ค่าจ้าง รวมทั้งทำหน้าที่ด้านการขึ้นทะเบียนเพิกถอนรายชื่อสมาชิกของกลุ่มฯ

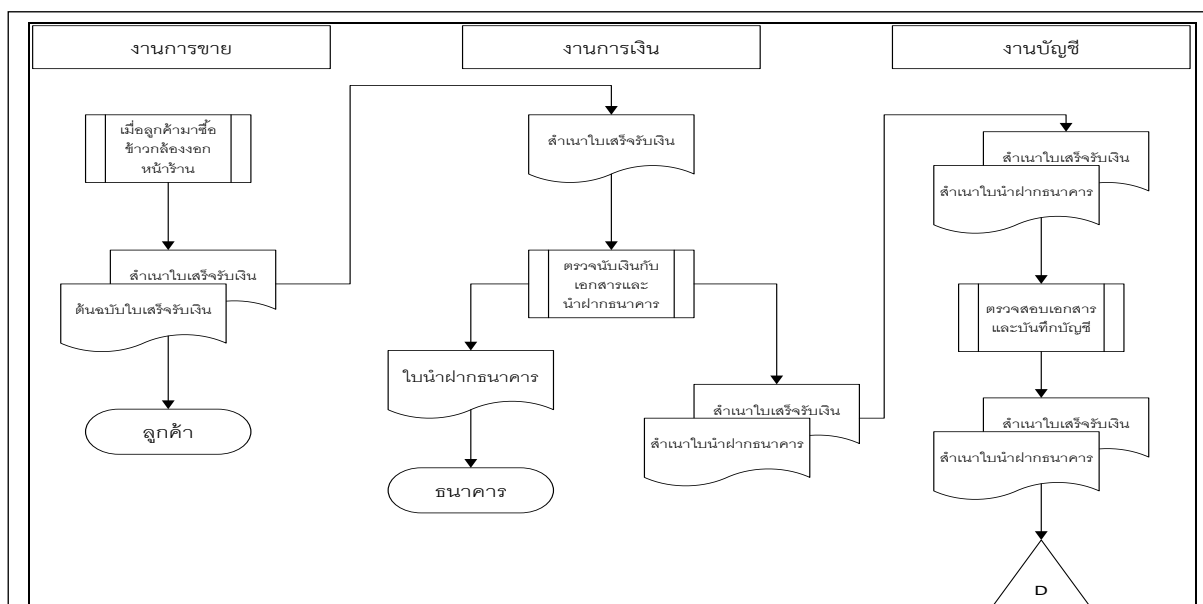
2) การออกแบบเอกสาร สมุดบัญชี ขั้นตอนการปฏิบัติงานและผังงานระบบซึ่งถือเป็นการควบคุมภายในของกลุ่มฯ ผลการสังเคราะห์ข้อมูล ทำให้กลุ่มฯ ได้ประเภทของเอกสาร สมุดบัญชี ขั้นตอนการปฏิบัติงาน และผังทางเดินระบบงาน (System Flowchart) จำนวน 7 ผัง ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3 แสดงการสังเคราะห์ผังทางเดินระบบงาน หน้าที่งานที่เกี่ยวข้อง เอกสาร สมุดบัญชี และขั้นตอนการปฏิบัติงาน

ชื่อผังฯ	หน้าที่งานที่เกี่ยวข้อง	เอกสารที่ใช้	สมุดบัญชีที่ใช้	สรุปขั้นตอนการปฏิบัติงาน
1. ระบบการซื้อวัตถุดิบ	- งานจัดซื้อฯ - งานการเงิน - งานบัญชี	(1) ใบรับเงิน (2) สำเนาบัตรประจำตัวประชาชนของผู้จำหน่าย	(1) สมุดรายวันจ่ายเงิน (2) สมุดแยกประเภทวัตถุดิบ (3) Stock วัตถุดิบ	(1) รับซื้อวัตถุดิบและจัดเก็บวัตถุดิบ (2) ตรวจสอบ/อนุมัติ/จ่ายเงิน (3) บันทึกการซื้อและข้อมูลวัตถุดิบ
2. ระบบการเบิกวัตถุดิบไปใช้ผลิต	- งานการผลิต - งานจัดซื้อฯ - งานบัญชี	(1) ใบเบิกวัตถุดิบ	(1) Stock วัตถุดิบ	(1) จัดทำใบเบิกและเบิกวัตถุดิบ (2) ตรวจสอบ/อนุมัติการเบิก (3) บันทึกข้อมูลวัตถุดิบ
3. ระบบการผลิตเสร็จและจัดเก็บสินค้า	- งานการผลิต - งานสินค้าสำเร็จรูป - งานบัญชี	(1) ใบรับสินค้าสำเร็จรูป	(1) Stock สินค้าสำเร็จรูป	(1) จัดทำใบรับสินค้าสำเร็จรูป (2) จัดเก็บสินค้าฯ ตรวจสอบและลงนาม (3) บันทึกข้อมูลสินค้าสำเร็จรูป
4. ระบบการขายสดและการรับเงิน	- งานขาย - งานการเงิน - งานบัญชี	(1) ใบเสร็จรับเงิน (2) ใบนำฝากธนาคาร	(1) สมุดรายวันรับเงิน (2) สมุดแยกประเภท (3) Stock สินค้าสำเร็จรูป	(1) จัดทำใบเสร็จรับเงินส่งมอบสินค้าและรับเงินรวมทั้งนำฝากธนาคาร (2) บันทึกการขาย รับเงินและข้อมูลสินค้าสำเร็จรูป
5. ระบบการฝากขายและการรับเงิน	- งานขาย - งานการเงิน - งานบัญชี	(1) ใบส่งของฝากขาย (2) ใบเสร็จรับเงิน (3) ใบนำฝากธนาคาร	(1) สมุดรายวันรับเงิน (2) สมุดแยกประเภท (3) Stock สินค้าสำเร็จรูป	(1) จัดทำใบส่งของฯ ส่งมอบสินค้า (2) บันทึกการฝากขายและข้อมูลสินค้าสำเร็จรูป (3) จัดทำใบเสร็จรับเงินรับเงินและนำเงินฝากธนาคาร
6. ระบบการรับคืนสินค้าฝากขาย	- งานขาย - งานบัญชี	(1) ใบรับคืนสินค้าฝากขาย	(1) สมุดรายวันรับเงิน (2) สมุดแยกประเภท (3) Stock สินค้าสำเร็จรูป	(1) รับคืนสินค้าและจัดทำใบรับคืนฯ (2) บันทึกการรับคืนและข้อมูลสินค้าสำเร็จรูป
7. ระบบการจ่ายค่าแรงงาน	- งานธุรการ - งานการเงิน - งานบัญชี	(1) บัญชีลงเวลางานและค่าแรงงาน	(1) สมุดรายวันจ่ายเงิน (2) สมุดแยกประเภท	(1) พนักงานลงเวลาทำงาน (2) คำนวณค่าแรงงานตรวจสอบ/อนุมัติและจ่ายค่าแรงงาน (3) บันทึกการจ่ายค่าแรงงาน

ตัวอย่างผังทางเดินระบบงานขายสินค้าเป็นเงินสด ซึ่งที่แสดงหน้าที่งานที่เกี่ยวข้อง ประเภทของเอกสารที่ใช้ในการเก็บข้อมูล สมุดบัญชีที่ใช้ในการบันทึกบัญชี และลำดับขั้นตอนการปฏิบัติงานก่อน-หลังรวมทางเดินของเอกสารและข้อมูลที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมการขายสินค้าหน้าร้านเป็นเงินสด แสดงในภาพที่ 4 ดังนี้

ขั้นตอนการทำงาน

งานขาย

- 1) เมื่อลูกค้าชำระเงินสดมาซื้อข้าวกล้องงอกหน้าร้าน งานขายจะทำการรับเงินพร้อมส่งของ (ข้าวกล้องงอก) และจัดทำใบเสร็จรับเงินส่งต้นฉบับใบเสร็จรับเงินให้ลูกค้า
- 2) สำเนาใบเสร็จรับเงินและเงินสดส่งให้งานการเงิน

งานการเงิน

- 1) เมื่อได้เงินสดและสำเนาใบเสร็จรับเงินจากงานขาย จะเก็บรักษาเงินสดไว้ และเก็บรวบรวมสำเนาใบเสร็จรับเงินไว้
- 2) เมื่อสิ้นสัปดาห์จะจัดทำใบฝากธนาคารและนำเงินสดฝากธนาคาร รวมทั้งส่งสำเนาใบฝากธนาคารและสำเนาใบเสร็จรับเงินให้กับงานบัญชี

งานบัญชี

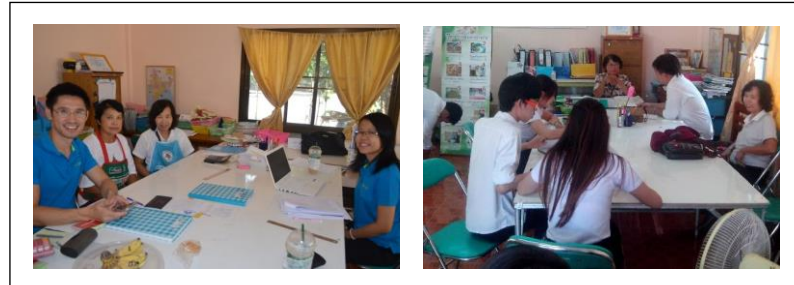
- 1) เมื่อได้รับเอกสารสำเนาใบฝากธนาคารและสำเนาใบเสร็จรับเงินจากงานการเงินแล้วจะทำการตรวจสอบตัวเลขในเอกสาร
- 2) นำข้อมูลในเอกสารมาบันทึกบัญชีในสมุดรายวันรับเงินและบันทึกการตัด Stock ข้าวกล้องงอก
- 3) จัดเก็บเอกสารเข้าแฟ้มเรียงตามวันที่

ภาพที่ 4 แสดงตัวอย่างผังทางเดินระบบงานขายสินค้าหน้าร้านเป็นเงินสดและขั้นตอนการปฏิบัติงาน

หลังจากที่ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับระบบการจัดการแบบมีส่วนร่วมของกลุ่มเรียบร้อยแล้ว ได้มีการจัดการประชุมกลุ่มย่อยเพื่อถ่ายทอดระบบการจัดการ รูปแบบโครงสร้างองค์กร การแบ่งหน้าที่ และขั้นตอนการปฏิบัติงานให้กับกลุ่มดังภาพที่ 5 รวมถึงทดลองใช้ระบบการจัดเก็บข้อมูลทางการเงินด้วยมือ โดยผู้วิจัยได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการบันทึกข้อมูล จัดหมวดหมู่และแยกประเภทและสรุปผลการดำเนินงาน ทำให้กลุ่มฯ ทราบผลการดำเนินงานทางการเงินนั้นคือกลุ่มฯ มีผลกำไรในการดำเนินงาน อันเนื่องมาจากการกำหนดราคาขาย 70 บาท/กิโลกรัม มีต้นทุนการผลิต 53.28 บาท/กิโลกรัม ณ ระดับการผลิต 650 กิโลกรัม/เดือน แบ่งเป็นต้นทุนวัตถุดิบ 26.15 บาท/กิโลกรัม ค่าแรงงานทางตรง 20.00 บาท/กิโลกรัม และค่าใช้จ่ายการผลิต 7.13 บาท/กิโลกรัม จากข้อมูลเกี่ยวกับผลการดำเนินงาน สร้างความสนใจให้กับผู้นำและสมาชิกกลุ่มฯ

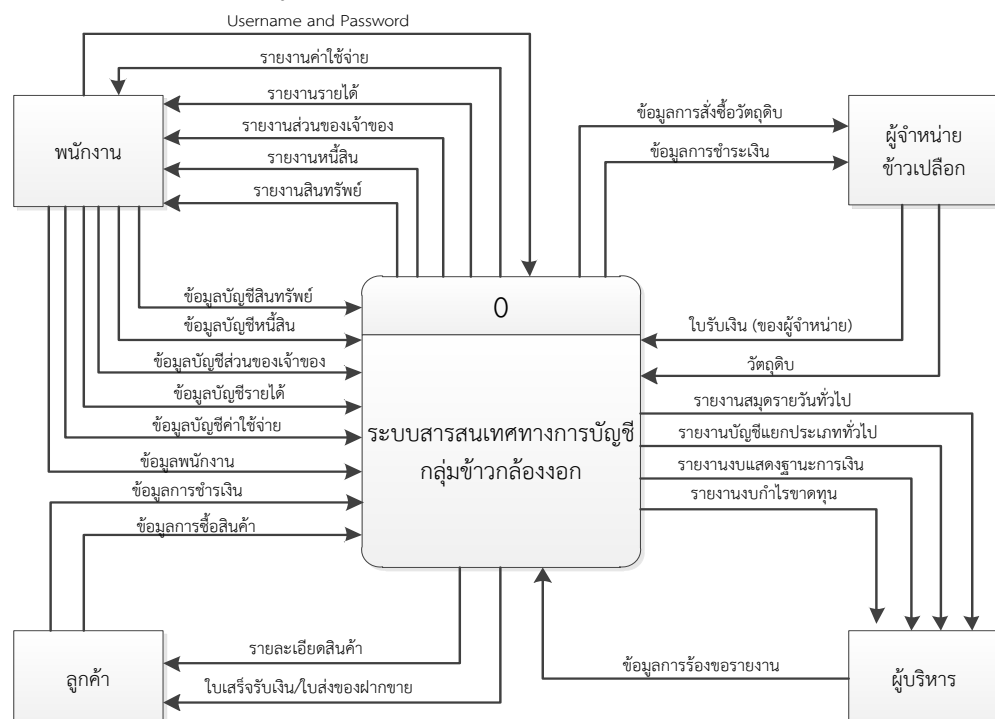
ในการนำข้อมูลที่ได้ใช้มาใช้ในการกำหนดราคาขายปลีก ซึ่งคาดว่าจะเพิ่มขึ้นเป็น 80 บาท/กิโลกรัม รวมทั้งวางแผนควบคุมต้นทุนการผลิตให้อยู่ในระดับเดิมต่อไป

ภาพที่ 5 การประชุมกลุ่มย่อยการถ่ายทอดองค์ความรู้

5.2 การพัฒนาระบบสารสนเทศทางการบัญชี

ในการจัดทำระบบสารสนเทศทางการบัญชีของกลุ่ม ได้มีการสัมภาษณ์และสนทนากลุ่มเพื่อระบุปัญหาที่เกิดจากการจัดเก็บข้อมูลทางการเงินด้วยมือและวางแผนการจัดทำระบบสารสนเทศทางการบัญชีเพื่อแก้ปัญหาการจัดทำด้วยมือ พบว่า ขั้นตอนในการบันทึกข้อมูลตามหลักการบัญชีมีหลายขั้นตอน มีความซับซ้อน ทำให้พนักงานของกลุ่มเกิดความสับสนในการบันทึกบัญชี และกลุ่มฯ มีความต้องการระบบสารสนเทศทางการบัญชีที่รองรับเอกสารและขั้นตอนการทำงาน นักวิจัยและผู้นำกลุ่มได้ร่วมกันจัดทำแผนภาพทางเดินกระแสข้อมูล (Context Diagram) ของระบบสารสนเทศทางการบัญชีของกลุ่มฯ ดังนี้

ภาพที่ 6 แผนภาพทางเดินกระแสข้อมูลระดับสูง (Context Diagram) ของระบบสารสนเทศทางการบัญชีของกลุ่มฯ

จากแผนผังบริบทระบบสารสนเทศทางการบัญชีของกลุ่มฯ ผู้วิจัยได้พัฒนาโปรแกรมสำเร็จรูป ดังภาพที่ 7 แบ่งการทำงานเป็น 3 ส่วน ที่แสดง ได้แก่ ระบบบัญชีแยกประเภท ระบบจัดการลูกค้าลูกค้าสัมพันธ์ และระบบการผลิต/การขาย มีรายละเอียดดังนี้ (1) ระบบบัญชีแยกประเภท ผู้ใช้ สามารถบันทึก รายการในสมุดวันตามหลักการบัญชีและตามประเภทของรายการค้าที่เกิดขึ้น จากนั้นระบบจะทำการ ประมวลผลเพื่อผ่านรายการไปยังบัญชีแยกประเภทโดยอัตโนมัติ ซึ่งถือเป็นการลดขั้นตอนการผ่านรายการใน กรณีการบันทึกบัญชีด้วยมือ และในระบบบัญชีแยกประเภท สามารถแสดงเป็นรายงานบัญชีแยกประเภท ทั่วไปแบบ 3 ช่อง โดยเลือกแสดงรายการตามช่วงเวลาที่ต้องการได้ และยังสามารถรายงานข้อมูลทางการเงิน ได้แก่ งบทดลอง งบต้นทุนการผลิต งบต้นทุนขาย งบกำไรขาดทุน และงบแสดงฐานะการเงิน โดยเลือกแสดง ตามช่วงเวลาที่ต้องการได้เช่นเดียวกัน (2) ระบบจัดการลูกค้าสัมพันธ์ เป็นระบบที่เชื่อมต่อกับระบบบัญชีแยก ประเภท ซึ่งเชื่อมต่อข้อมูลลูกค้าและข้อมูลผู้จำหน่ายเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการขายสดหน้าร้านและการฝากขาย เก็บข้อมูลลูกค้าและประวัติการซื้อของลูกค้า สามารถแสดงรายงานการขายและรายงานเกี่ยวกับลูกหนี้ สามารถเพิ่มข้อมูลร้านค้าฝากขาย และ (3) ระบบการผลิต/การขาย เป็นระบบที่ผู้ใช้สามารถบันทึกข้อมูล เกี่ยวกับการซื้อข้าวเปลือกหรือวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิต การเบิกวัตถุดิบไปผลิต การรับสินค้าผลิตเสร็จ สามารถแสดงรายงานวัตถุดิบคงเหลือและสินค้าคงเหลือ รวมทั้งข้อมูลเกี่ยวกับการขายซึ่งสามารถแสดง รายงานการขายสด และการฝากขายโดยมีการระบุผู้ซื้อ หรือร้านที่นำไปขายฝากถึงจำนวนที่ฝากขาย จำนวน ที่ขายไปและจำนวนสินค้าสำเร็จรูปคงเหลือในร้านของผู้รับฝากขายแต่ละคนตามช่วงเวลาที่กำหนด

ภาพที่ 7 แสดงหน้าจอหลักโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีของกลุ่มฯ

ภาพที่ 8 การจัดเวทีถ่ายทอดความรู้โปรแกรมสำเร็จรูปทางบัญชี

หลังจากที่การพัฒนาโปรแกรมสำเร็จเรียบร้อยแล้ว นักวิจัยได้จัดทำคู่มือการใช้โปรแกรม และจัดเวทีสนทนากลุ่มแลกเปลี่ยนเรียนรู้โปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีดังภาพที่ 8 เพื่อถ่ายทอดขั้นตอนวิธีการใช้งานโปรแกรมให้กับสมาชิกกลุ่มฯ และนำโปรแกรมไปใช้ในการปฏิบัติงานจริงภายใต้การกำกับติดตามการใช้โปรแกรมของนักวิจัย ซึ่งพบว่ากระบวนการบันทึกข้อมูลต่างๆ ของระบบมีการใช้งานได้ง่าย เนื่องจากมีการแสดงรายการทั้งหมดของระบบไว้ในหน้าแรกจึงสะดวกในการดำเนินงาน ผลการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชี ทำให้กลุ่มฯ ได้รับรายงานทางการเงินตัวอย่างเช่น งบกำไรขาดทุน ดังภาพที่ 9 และ งบแสดงฐานะการเงิน ดังภาพที่ 10 เป็นต้น

กลุ่มข่าวกล้องงอกเพื่อสุขภาพ งบกำไรขาดทุน สำหรับงวดสิ้นสุดวันที่ 31 ตุลาคม 2557	
	บาท
รายได้	
รายได้จากการขาย	86,410.00
ต้นทุนขาย	
ต้นทุนสินค้าที่ขาย	99,935.73
กำไร (ขาดทุน) ชำนาญ	(13,525.73)
ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน	
ค่าจ้างทั่วไป (พนักงานธุรการ)	11,200.00
ค่าเช่าสำนักงานขาย	8,400.00
รวมค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน	19,600.00
กำไร (ขาดทุน) สุทธิสำหรับงวด	(33,125.73)

ภาพที่ 9 งบกำไรขาดทุนของกลุ่มฯ ที่ได้จากโปรแกรมฯ

กลุ่มข้าวกล้องงอกเพื่อสุขภาพ งบแสดงฐานะการเงิน ณ 31 ตุลาคม 2557			บาท
สินทรัพย์			
เงินสด			6,800.00
เงินฝากธนาคาร			30,630.00
สินค้าคงเหลือ			28,950.43
วัตถุดิบ (ข้าวเปลือก)			48,909.00
วัสดุการผลิต (ถุงบรรจุข้าวกล้องงอก)			8,750.00
เครื่องสีข้าวและอุปกรณ์	40,000.00		
ค่าเสื่อมราคาสะสม - เครื่องสีข้าวและอุปกรณ์	2,333.33		37,666.67
เครื่องแยกกากข้าวและอุปกรณ์	30,000.00		
ค่าเสื่อมราคาสะสม - เครื่องแยกกากข้าวและอุปกรณ์	1,750.00		28,250.00
เครื่องชั่ง	2,500.00		
ค่าเสื่อมราคาสะสม - เครื่องชั่ง	145.83		2,354.17
รวมสินทรัพย์			192,310.26
หนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น			
ทุนสมาชิก			1,500.00
กำไรสะสม	223,936.00		
หัก กำไร (ขาดทุน)	(33,125.73)		190,810.27
รวมหนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น			192,310.27

ภาพที่ 10 งบแสดงฐานะการเงินของกลุ่มฯ ที่ได้จากโปรแกรมฯ

หลังจากที่กลุ่มฯ ได้ใช้งานโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีและได้รายงานทางการเงินจากโปรแกรมเรียบร้อยแล้ว นักวิจัยได้ทำการประเมินการพัฒนาระบบสารสนเทศทางการบัญชี โดยใช้แบบประเมินความพึงพอใจซึ่งกำหนดเป็นมาตราวัดอันดับพึงพอใจ 5 ระดับ ผลการประเมินดังนี้

ตารางที่ 4 แสดงผลการประเมินความพึงพอใจด้านองค์ประกอบของระบบ

รายการประเมิน	(\bar{x})	$(S.D.)$	แปลผล
1. การจัดวางตำแหน่งองค์ประกอบของระบบ	4.51	0.70	มากที่สุด
2. สีของระบบและตัวอักษร	4.58	0.67	มากที่สุด
3. ง่ายต่อการใช้งาน	4.64	0.55	มากที่สุด
4. ความรวดเร็วในการแสดงผล	4.53	0.60	มากที่สุด
สรุปผลการประเมินด้านองค์ประกอบของระบบ	4.57	0.63	มากที่สุด

จากตารางที่ 4 พบว่าความพึงพอใจในภาพรวมต่อองค์ประกอบของระบบงานมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.57 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.63 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าระบบที่พัฒนาขึ้นมีการยอมรับการใช้งานอยู่ในระดับมากที่สุด

ตารางที่ 5 แสดงผลการประเมินความพึงพอใจด้านการใช้งาน

รายการประเมิน	(\bar{x})	$(S.D.)$	แปลผล
1. การบันทึกข้อมูล	4.75	0.47	มากที่สุด
2. การแสดงรายงาน	4.72	0.58	มากที่สุด
3. ประโยชน์เชิงธุรกิจ	4.66	0.51	มากที่สุด
สรุปผลการประเมินด้านการใช้งาน	4.71	0.52	มากที่สุด

จากตารางที่ 5 พบว่าการประเมินความพึงพอใจในภาพรวมต่อการใช้งานมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.71 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.52 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าระบบที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพการใช้งานอยู่ในระดับมากที่สุด

6. สรุปและอภิปรายผล

จากผลการวิจัยที่พบว่ากลุ่มฯ มีการดำเนินงานภายใต้การขับเคลื่อนแบบมีส่วนร่วม มีการประยุกต์ใช้ทุนทรัพยากร สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น สอดคล้องกับการศึกษาของ บุญทวรรณ วิงวอน (2555) ซึ่งกล่าวว่า วิสาหกิจชุมชนหรือกลุ่มผลิตตำบลเป็นองค์การที่มีการประยุกต์ใช้ทุนทรัพยากร สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นฐานหรือต่อยอดมูลค่าเพิ่ม มุ่งแก้ปัญหาความยากจนควบคู่กับการอนุรักษ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรมกับชุมชน ซึ่งกลุ่มได้มีการใช้ทุนทางสังคมที่มีอยู่เป็นฐานในการต่อยอดมูลค่าเพิ่มเพื่อสร้างรายได้ให้กับชุมชน ส่วนในด้านการบริหารจัดการนั้น กลุ่มใช้ความใกล้ชิดและความไว้วางใจในการสั่งการ การควบคุมการดำเนินงานจึงไม่มีการจัดโครงสร้างองค์การ ไม่มีการแบ่งหน้าที่งานและไม่ได้กำหนดแผนงานในอนาคต รวมทั้งในด้านการเงินและผลประโยชน์ของสมาชิก กลุ่มได้ใช้ความไว้วางใจเป็นหลักเช่นกันจึงไม่มีการจัดเก็บเอกสารหลักฐานทางการเงินและไม่มีการบันทึกรายการทางการเงิน ส่งผลให้กลุ่มฯ ไม่ทราบผลการดำเนินงานที่ชัดเจน และไม่ทราบฐานะทางการเงิน จากการวิเคราะห์ปัญหาเพื่อพัฒนาแนวทางแก้ปัญหาโดยการสังเคราะห์กับแนวคิด ทฤษฎีด้านการจัดการ ด้านการวางระบบบัญชี และด้านระบบสารสนเทศ ภายใต้กระบวนการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องทุกส่วนในกลุ่ม ผลที่ได้คือ ได้ผังโครงสร้างองค์การ ได้การแบ่งแยกหน้าที่ที่ชัดเจน ได้ขั้นตอนการปฏิบัติงาน ได้รูปแบบเอกสาร ได้รูปแบบสมุดบัญชี และได้รูปแบบรายงานทางการเงิน รวมถึงได้แนวทางการตรวจสอบและอนุมัติรายการจากกิจกรรมทางธุรกิจที่เกิดขึ้น ซึ่งถือเป็นการควบคุมภายในของกลุ่มฯ สอดคล้องกับการศึกษาของชัยมงคล เตียวกุล (2545) ซึ่งกล่าวว่า การวางระบบบัญชีที่เหมาะสมของกลุ่มผลิตตำบลนั้นควรมีกระบวนการจัดบันทึกข้อมูลรายรับรายจ่าย รวมถึงเอกสารและจัดทำรายงานรายงานทางการเงินที่แสดงให้ทราบถึงผลการดำเนินงาน ในกรณีนี้ กลุ่มทราบต้นทุนการผลิตข้าวกล้องงอกซึ่งเท่ากับ 53.28 บาท/กิโลกรัม ผู้นำและสมาชิกกลุ่ม จึงมีความสนใจที่จะกำหนดราคาขายปลีกเป็น 80 บาท/กิโลกรัม ในอนาคตและควบคุมต้นทุนการผลิตให้อยู่ในระดับเดิม สอดคล้องกับการศึกษาของสลักฤทัย และไพฑูรย์ อินตะขัน (2555) ซึ่งกล่าวว่า การจัดบันทึกข้อมูลต้นทุนการผลิต สามารถนำข้อมูลที่ได้มาใช้ในการบริหารต้นทุนให้มีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตามในการบันทึกบัญชีด้วยมือ นั้นพบว่า พนักงานของกลุ่มเกิดความสับสนในการใช้เอกสารและการบันทึกบัญชี ผู้วิจัยจึงนำระบบสารสนเทศทางการบัญชีมาใช้ เพื่อช่วยลดขั้นตอนในการบันทึกข้อมูลในเอกสารและลดการซ้ำซ้อนในการบันทึกบัญชี

ผลการพัฒนาระบบสารสนเทศทางการบัญชีของกลุ่มซึ่งทำให้การบันทึกรายการในสมุดรายวันสามารถเชื่อมต่อไปยังบัญชีแยกประเภทและสามารถจัดทำรายงานทางการเงินได้ตามช่วงเวลาที่ต้องการและช่วยลดขั้นตอนการปฏิบัติงานสอดคล้องกับการศึกษาของ ธนสิทธิ์ นิตยะประภา และ อรสา เติตวิวัฒน์ (2554) ที่ระบุว่า การนำเทคโนโลยีมาใช้อองค์กรสามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานได้ดี สามารถลดขั้นตอนในการดำเนินงานของระบบ ลดต้นทุนในการดำเนินกิจการ ทั้งนี้ ก่อนที่ผู้วิจัยจะนำระบบไปทดลองใช้ได้มีการอบรมให้ความรู้กับผู้นำและสมาชิกกลุ่ม สอดคล้องกับการศึกษาของศศิพร เหมือนศรีชัย (2555) ที่กล่าวว่าถ้าองค์กรมีนโยบายนำเทคโนโลยีใหม่ๆ เข้ามาใช้ องค์กรควรมีการเตรียมความพร้อมให้กับผู้ใช้งานทั้งในด้านการฝึกอบรม การให้ความรู้ ความเข้าใจและพัฒนาความสามารถของพนักงานในเทคโนโลยีนั้นๆ อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้พนักงานรับรู้ถึงความง่ายต่อการใช้งานและรับรู้ถึงประโยชน์ที่ได้รับ ซึ่งสอดคล้องกับผลการประเมินที่พบว่า ผู้ใช้งานมีความพึงพอใจในภาพรวมต่อองค์ประกอบของระบบงานในระดับมากที่สุด

แสดงว่าระบบสารสนเทศทางการบัญชีที่ได้พัฒนาขึ้นมีการยอมรับการใช้งานอยู่ในระดับมากที่สุด รวมทั้งมีความพึงพอใจในภาพรวมต่อประสิทธิภาพการใช้งานในระดับมากที่สุดเช่นกัน

ผลของระบบสารสนเทศทางการบัญชีที่พัฒนาขึ้นจากกระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วมในครั้งนี้ นอกจากจะเป็นการพัฒนากลุ่มแล้วยังทำให้ผู้วิจัยได้ค้นพบว่า ระบบสารสนเทศทางการบัญชีที่ใช้สำหรับองค์กรธุรกิจขนาดใหญ่นั้น สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้กับกลุ่มอาชีพหรือกลุ่มธุรกิจชนชนขนาดเล็ก ถึงแม้ผู้ใช้ระบบจะผ่านการเรียนรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศมาแล้วแต่การพัฒนาระบบสามารถปรับเปลี่ยนรูปแบบและวิธีการใช้ระบบให้รองรับวิธีการดำเนินงานได้อย่างเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของกลุ่มฯ รวมทั้งยังค้นพบว่า การนำแนวทางการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมมาใช้ในการพัฒนาระบบสารสนเทศทางการบัญชีนั้นทำให้ผู้นำและสมาชิกกลุ่มฯ ได้มองเห็นประโยชน์ที่จะได้รับจากการพัฒนาระบบ จึงทำให้ไม่เกิดการต่อต้านหรือปฏิเสธการใช้ระบบในการจัดทำบัญชีและรายงานทางการเงินของกลุ่มฯ นอกจากนี้ การนำนักศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการวิจัย ผู้วิจัยพบว่า เป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นการกระตุ้นให้นักศึกษามีนำเอาความรู้จากภาคทฤษฎีมาประยุกต์ใช้ เกิดการเรียนรู้ด้วยลงมือปฏิบัติจริงและสร้างสรรค์องค์ความรู้ใหม่พร้อมกับการพัฒนาชุมชน

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมนี้ สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับธุรกิจชุมชนอื่นภายใต้เงื่อนไขการให้ความร่วมมือการดำเนินการพัฒนาทุกขั้นตอน โดยระบบสารสนเทศทางการบัญชีนี้เหมาะสำหรับธุรกิจชุมชนที่ทำการแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรที่มีอยู่ในท้องถิ่น

7.2 ข้อเสนอแนะในการต่อยอดงานวิจัย ควรเพิ่มเติมระบบสารสนเทศทางการบัญชีที่สามารถบันทึกรายการและประมวลผลข้อมูลผ่านระบบออนไลน์ซึ่งคาดว่าจะทำให้เพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานขององค์กรมากยิ่งขึ้น

8. กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปางและสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ประจำปีงบประมาณ 2557 ภายใต้โครงการวิจัย การจัดการธุรกิจชุมชนแบบมีส่วนร่วมของตำบลไหล่หิน อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง

9. รายการอ้างอิง

กิม ปาละ. (2556). การสัมภาษณ์. ลำปาง.

จันทนา สาขากร, นิพันธ์ เห็นโชคชัยชนะ และศิลปะพร ศรีจันเพชร. (2551). การตรวจสอบและควบคุม

ภายใน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ทิพย์เอ็น เพรส.

เฉลิมพล แจ่มจันทร์ และสวรัย บุญมานนท์. (2556, มกราคม). บทบาทของเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการพัฒนาสังคมและชุมชนไทย. วารสารเศรษฐศาสตร์ปริทรรศน์ สถาบันพัฒนาศาสตร์. 7(1) : 109-152.

ชัยมงคล เตียวกุล. (2545). ระบบบัญชีการเงินที่เหมาะสมของกลุ่มผลิตตำบล : กรณีศึกษา ตำบลป่าบาง อำเภอสาร์ภี จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระปริญญาบัณฑิต.

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ณรงค์ศักดิ์ จักรกรณ. (2548). คู่มือการจัดการกระบวนการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการกลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.

- เทศบาลตำบลไหล่หิน. (2556). **แผนพัฒนาตำบลสามปี พ.ศ. 2557 – 2559**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา http://www.laihin.go.th/laihin/?plan_3_year. [28 ธันวาคม 2556].
- ธนสิทธิ์ นิตยะประภา และอรสา เตติวัฒน์. (2554, มกราคม – มิถุนายน). **การพัฒนาระบบจัดการการส่งออกปลาสวยงามโดยการประยุกต์ใช้โปรแกรม ERP Open Source**. วารสารการวิจัยเพื่อพัฒนาชุมชน มหาวิทยาลัยเนรศวร. 4(1) : 14-27.
- บุญทวารณ วิงวอน. (2556, กรกฎาคม – ธันวาคม). **โอกาสและการปรับตัวของวิสาหกิจเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนกรณีศึกษาวิสาหกิจในเขตภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย**. วารสารวิทยาการจัดการสมัยใหม่ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง. 6(2) : 11-23.
- ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ (2543). **กระบวนการและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา**. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- พระครูสังฆรักษ์ วิชพงษ์. (2556). **การสัมภาษณ์**. ลำปาง.
- วิไล วีระปรีย, จงจิตต์ หลีกภัย และประจิต หาวัตร. (2549). **ระบบบัญชี**. พิมพ์ครั้งที่ 23. กรุงเทพฯ : ด้านสุทธาการพิมพ์.
- ศศิพร เหมือนศรีชัย. (2555, สิงหาคม). **ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับ ERP Software ของผู้ใช้งานด้านบัญชี**. วารสารวิชาชีพบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 8(22) : 38-51.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี. (2554). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555 –2559**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www.nesdb.go.th/Default.aspx?tabid=395>. [26 พฤศจิกายน 2556].
- สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์. (2555). **มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 1 (ปรับปรุง 2555) เรื่องการนำเสนองบการเงิน**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา http://www.fap.or.th/images/column_1359010309/TAS%201%20-%20Web_28%2011%2056.pdf. [8 พฤศจิกายน 2556].
- สุรัสวดี ราชกุลชัย. (2546). **การวางแผนและการควบคุมทางการบริหาร**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สลักภัย และไพฑูรย์ อินตะขัน. (2555, มกราคม – มิถุนายน). **การบริหารต้นทุนและผลตอบแทนผลิตภัณฑ์จากผ้าทอไทลื้อ อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา**. วารสารวิทยาการจัดการสมัยใหม่ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง. 5(1) : 116-125.
- สัลยุทธ์ สว่างวรรณ. (2554). **ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : เพียร์สัน เอ็ดดูเคชั่น อินโดไชน่า.
- อรุณี อย่างธारा และคณะ. (2555). **การบัญชีการเงิน**. พิมพ์ครั้งที่ 20. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อุษณา ภัทรมนตรี. (2551). **การตรวจสอบและควบคุมด้านคอมพิวเตอร์ทางบัญชี**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จามจุรีโปรดักส์.
- เอกสิทธิ์ จงเจริญรักษ์ และ เอกสิทธิ์ กุมารสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. สำนักงานมหาวิทยาลัย. (2556). **“งานประชาสัมพันธ์ กองกลาง ข่าวการวิจัย”**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา http://www.prcmu.cmu.ac.th/perin_detail.php?perin_id=528 [15 พฤศจิกายน 2556].
- Marshall B. Romney and Paul John Steinbart. (2011). **Accounting Information System**. (12th ed.) New Jersey USA. Pearson Education International.
- Stephen Haag and Maeve Cummings. (2008). **Management Information Systems**. (3th ed.) USA. McGraw-Hill Education.